

LJ. IVANČIĆ, *Kišni pejzaž*

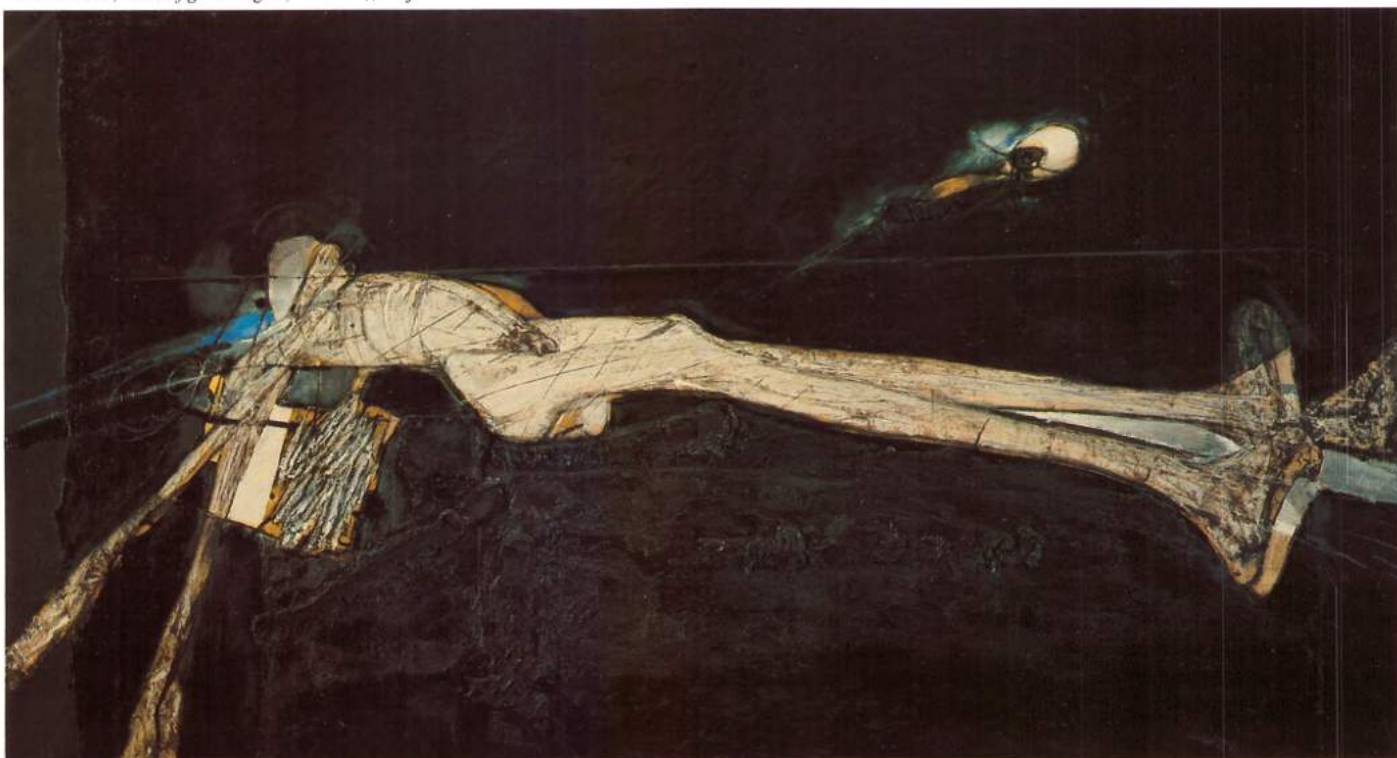
Zaobišavši ili čak otklonivši likovno iskustvo generacije »očeva«, I. je svoj uzor našao u djelu »djedovskoga« naraštaja (E. Vidović): u njegovu rukopisu tišine, u fascinaciji najbližim okruženjem — autobiografskim prostorom i sadržajima — u privrženosti zavičaju, u emotivnoj vezi s motivom. To je bio i stanovit otklon od Pariza i — suprotno uobičajenim modernističkim orijentirima — pokušaj da se (novi) modernitet dosegne »mrakom« palete i tematike, egzistencijalnom a ne formalnom motivacijom. Ivančičevi su motivski interesi široki i obuhvaćaju sve tradicionalne žanrove figurativnoga slikarstva: portret, figuru, figuralnu skupinu, akt, interijer, mrtvu prirodu, krajolik i vedutu. U prvom razdoblju (1949—53) I. je slikar ambijentalnoga tona, sjetnoga ozračja, izmaglice, pod kojima se osjeća snažan crtački skelet (*Iz Dalmacije*, 1951; *Trg u kiši*, 1951; *Grad u suncu*, 1952). Prvu veliku sintezu ostvaruje 1954—56, kada uspijeva pomiriti snažan lineament crteža i slojevit, bogatu, »venecijansku« fakturu u rasponu od lazurnih ostakljenja do neprozirna, gruba, gotovo skulpturalnoga reljefa paste. Tada stvara i svoje prve dvoznačne, »kontradiktorne« prostorno-plošne predodžbe koje najavljuju sadržaje mučnine. Sve

dramatičniji izraz dolazi do izražaja u nizu figura iz 1957, kada crtačka redukcija poprima značajke fizičkoga sakaćenja lika. U još drastičnijemu obliku kontrapunktira linearno i voluminozno, čime postiže snažnu ekspresiju (*Ženski akt*, 1959). God. 1958. naginje crnoj monokromiji (*Autoportret sa stalkom*, *Riblja kost i tava*) pa i reljef, kao sredstvo gradi-ranja, postaje sve važniji. Interes za tvar i tvarno, za »teksturu«, otvara vrata apstrakciji; u kratkom intervalu 1958/59, u nekoliko djela 1960—61, kao i u rijetkim potonjim odjecima, materija odnosi prevagu nad crtežom, evokacija nad reprezentacijom; tako su nastale (u ciklusu *Tragovi čovjeka*) neke od naših »najgušćih« apstraktnih slika: to su granična, tranzitivna, otvorena djela. Nakon toga nastaju serije mrtvih priroda i pejzaža koje romantično zasniva na borbi dana i noći, koja često poprima obilježja prave drame. Četvrti ciklus aktova (1964—66) prikazuje, u nas neviđenom crtačkom ekspresijom, žene-kadavere, utjelovljenja sveopćega mraka. Od 1970. vraća se u Ivančičevu umjetnost svjetlo, a s njim i boja. Napetost pojedinih prizora (*Figura*, 1970; *Dvije figure*, 1974; *Bojnički triptih*, 1978) proizlazi iz neobičnih vizura — tu je »ugrađeno« iskustvo moderne fotografije koje potencira disproporcije, odstupanja od realnoga i normalnoga, prosječnoga i uobičajenoga. Unutrašnju napetost stvara gdjekad komponiranjem prizora, u kojima sudionike grupira u općepoznate znakove-simbole (križeve).

Duboko autentično, djelo Lj. Ivančiča je europsko po svojoj nezavisnosti, po nastojanju da se izrazi sintetički, da stvori svoj veliki stil te po svojoj obrani tragizma i razumijevanju tradicije. Njegovo se djelo podudara s onim težnjama europske umjetnosti, kojih je modernost uvijek podrazumijevala i novo čitanje tradicije. — God. 1979/80. priredila mu je Moderna galerija u Zagrebu retrospektivnu izložbu (slike, crteži, skulpture), koja je prenesena u Beograd, Sarajevo i Split.

LIT.: J. Vrančić, Jasnoća htijenja i sigurnost izraza, *Vjesnik*, 9. V. 1954. — R. Putar, Uz izložbu Ljube Ivančiča, *Narodni list*, 12. V. 1954. — J. Depolo, Dramatična slika svijeta, *Vjesnik*, 27. III. 1960. — V. Pintarić-Horvat, Za novi oblik materije, *Književnik*, 1960, 12. — G. Gamulin, Umjetnost Ljube Ivančiča 1960. godine, *Izraz*, 1960, 6. — I. Zidić, Tko smo? Odakle? Kamo idemo? (Slikarstvo Ljube Ivančiča), *Razlog*, 1963, 5—6. — G. Gamulin, Ljubo Ivančić, Zagreb 1965. — Z. Mrkonjić, Put k Ljubi Ivančiću, *Republika*, 1970, 2—3. — I. Zidić, Nevrijeme svijeta, vrijeme djela (katalog), Zagreb 1979. — V. Maleković, Ivančić ili svjetlost u noći, *Vjesnik*, 7. I. 1980. — J. Depolo, U obranu Ivančičeva slikarstva, *Oko*, 1980, 207. — D. Kečkemet, Ivančičevi tragovi u prostoru i vremenu, *Slobodna Dalmacija*, 7. VI. 1980. — V. Srhoj, Svjetlost na licu noći, *Dometi*, 1982, 6. — Z. Rus, Postojanost figurativnog 1950—1987 (katalog), Zagreb 1987. I. Zič.

IVANČIĆ, Nina, slikarica (Zagreb, 26. VIII. 1953). Diplomirala na Akademiji u Zagrebu 1977 (Š. Perić). God. 1977—79. suradnica Majstorske radionice Lj. Ivančiča i N. Reisera. Od 1986. živi u New Yorku. Njezini prvi

LJ. IVANČIĆ, *Ležeća figura*. Zagreb, Moderna galerija

radovi bliski su minimalizmu i analitičkome slikarstvu. Pojavom figurativnih i organskih oblika povezuje se s pravcem »nove slike«, kojemu je jedan od najizrazitijih predstavnika u našoj sredini (*Sunce*, 1980; *Noćna idila*, 1981). Samostalno izlagala u Zagrebu (1979, 1980, 1982, 1983, 1985), Rovinju (1981), Kopru (1981, 1985), Beogradu (1983), Grazu (1985), Mariboru (1986), Ljubljani (1986), Dubrovniku (1986).

LIT.: T. Maroević, Nina Ivančić, ČIP, 1979, 9. — J. Škunca, Korak prema — slikarstvu, Vjesnik, 16. I. 1981. — Z. Maković, Nove slike Nine Ivančić, Oko, 1983, 293. — M. Susovski, Ivančić (katalog), Dubrovnik 1986. MI. L.

IVANČIĆ, Ratko (zvan **Alegretto**), rodom s Korčule graditelj i klesar XV. st. God. 1415. stupa u nauk kod šibenskog graditelja i kipara Petra Pozdančića, s kojim radi u Veneciji; 1421. nasljeđuje njegovu radionicu. Gradio po Dalmaciji i klesao građevne kasnogotičke ukrase. U Dubrovniku radi na palači Sandalja Hranića (1429), na Kneževoj palači (1439, 1441) i na palači Šiška Đurđevića (1452). God. 1435—40. s R. Brajkovićem gradi drugi kat zvonika korčulanske katedrale te kleše (1447, 1458) kapitule u katedrali. Radi na biskupskoj kapeli i privatnim zgradama. God. 1431. gradi u Blatu na Korčuli crkvu Sv. Marije, a potom se javlja u Splitu (1440—42) i u Sinju (1441).

LIT.: C. Fisković, Korčulanska katedrala, Zagreb 1939, str. 18—23. — Isti, Naši graditelji i kipari XV. i XVI. st. u Dubrovniku, Zagreb 1947, str. 27, 58—59, 114. — Isti, Umjetnički obrt XV. i XVI. st. u Splitu, Zbornik Marka Marulića, Split 1950, str. 131—132. D. Kt.

IVANDIJA, Antun, kulturni povjesničar (Đurđevac, 12. I. 1917). Diplomirao i doktorirao na Katoličkome bogoslovnom fakultetu u Zagrebu, gdje je profesor nacionalne crkvene povijesti; ravnatelj Dijecezanskoga muzeja. Istražuje povijest zagrebačke katedrale i piše o crkv. umjetnosti.

BIBL.: Vinkovićev portal zagrebačke stolne crkve, Kulturno-povijesni zbornik Zagrebačke nadbiskupije, Zagreb 1944; Stara zagrebačka katedrala, Zagreb 1960; Prilozi za građevnu povijest zagrebačke katedrale, CCP 1981, 8; Zagrebačka katedrala (vodić), Zagreb 1983. R.

IVANEC, gradić JZ od Varaždina. Nalazio se na posjedu viteškoga reda Sv. Ivana Jeruzalemskog (ivanovaca) sa sjedištem u utvrđenome gradu (Pusta Bela). Prvi put se spominje 1395. kada su mu potvrđene povlastice trgovišta. Kasniji vlasnici iz porodice Petheö de Gerse sagradili su u XVI. st. u Ivancu kaštel nepravilna oblika. Grofovi Erdödy bili su mu vlasnici od 1740. a plemići Kukuljević—Sakcinski 1818—1945. Višeput dograđivan dvor porušen je 1954. U župnoj crkvi Sv. Magdalene čuvaju se: nadgrobni spomenik Ivana Petheö de Gerse (umro 1616) s likom pokojnika, kamena kasnorenesansna krstionica s dva lava (oko 1683) i barokno crkveno suđe. — U kapeli Sv. Duha u Prigorcima kraj Ivanca nalaze se ranobarokni oltari s kvalitetnim kipovima.

LIT.: L. Šaban, Pogled u prošlost Ivanca, Ivanečki kalendar 1977, Ivanec 1977. — M. Obad-Šitarović, Dvorci i perivoji Hrvatskoga zagorja, Zagreb 1991. A. Ht.

IVANEČKA KAMENICA, selo S od Ivanšćice. Tu su ostaci utvrđenoga grada H. Celjskog (već 1463. razvalina). Župna crkva Sv. Bartola (obnovljena 1786) ima kasnobarokno-klasicističku propovjedaonicu (1786), oltare (1786—1805), krstionicu (oko 1822), te kalež i ciborij iz XVII. st. — Kapela Sv. Jelene (1749) ima u svetištu iluzionističke zidne slike I. Rangera (1751), a na bočnim oltarima slike F. Puchera iz Graza (1843). Stupovi pjevališta bogato ornamentirani i obojeni. U kapeli su male orgule iz doba rokokoa, ormar (1751), kalež (1672) i kadicionica iz XVIII. st. Zvonik prigraden 1939.

LIT.: D. Baričević, Pregled spomenika kulture i drvorezbarstva 17. i 18. stoljeća u sjevernom dijelu Hrvatskog Zagorja, Ljetopis JAZU, 1971, 75, str. 530—532. — Horvat—Matejčić—Prijatelj, Barok. A. Ht.

IVANELIĆ, Grgur, slikar i minijaturist (Dubrovnik, 1690—?). Prema F. Appendiniju, uživao je glas dobra minijaturista. Spominje se njegov, danas izgubljen, crtež perom Sv. Magdalena i minijaturna kopija Bičevanje Kristovo, radena prema djelu C. Maratte. Do danas nije poznat nijedan očuvani njegov rad.

LIT.: K. Prijatelj, Slikari XVII. i XVIII. stoljeća u Dubrovniku, SHP, 1949, str. 258.

IVAN GERARDOV (Iohannes filius Gerardi), zlatar (XIV. st.); rodom iz Pesara. Od 1366. radio u Zadru. Za gl. oltar stolne crkve u Splitu iskovaio je 1369. pozlaćenu reljefnu palu s likovima svetaca ukrašenu emajlom. Pala se spominje u raznim inventarima riznice Sv. Dujma a pretopljena je u XVIII. st.

LIT.: C. Fisković, Zadarski sredovječni majstori, Split 1959, str. 110, 121. — K. Prijatelj, Srebrne pale splitske stolne crkve, Anali—Dubrovnik, 1952. Iv. Mat.

N. IVANČIĆ, *Pitonov mir*

IVANIĆ-GRAD, gradić na lijevoj obali rijeke Lonje. Nekada utvrđeno naselje na lonjskome otoku usred močvarnoga i plavljenoga terena (Ivanić Lonja, 1503). Renesansna četverokutna utvrda bila je važno uporište obrane protiv Turaka na crti Križevci—Ivanić—Sisak. Srušena je u prvoj pol. XIX. st. Ivanić-Grad ima gradsku vijećnicu s grbom grada iz 1889. i župnu crkvu Sv. Petra iz 1831.

LIT.: R. Horvat, Povijest grada Ivanića, Zagreb 1931. — M. Kruhek i M. Kolar-Dimitrijević, Ivanić-grad, prošlost i baština, Ivanić-Grad 1978. — P. Cvekan, Franjevci u Ivaniću, Kloštar Ivanić 1979. — Horvat—Matejčić—Prijatelj, Barok. L. D.

IVANIŠ, Krešimir, arhitekt (Karlovac, 21. I. 1936). Diplomirao na Arhitektonskome fakultetu u Zagrebu (1960) gdje predaje od 1991. Projektira stambene, poslovne, ugostiteljske i sportske objekte. Njegova arhitektura uspostavlja skladne odnose s urbanim kontekstom (interpolacija poslovnih zgrada u Gundulićevoj ul. 21 u Zagrebu, 1968). Važniji su mu projekti: prefabricirane stambene zgrade »Jugomonta« u Remetincu, Zapruđu i Borongaju (1964—67) u Zagrebu, tipski restorani u Banjoj Luci, Metkoviću, Neumu i Trebinju (1968—70), interijeri restorana (»Korčula«, »Šestine«, »Savski mlin« u Zagrebu, 1970—75), obiteljske kuće (Sakoman i Golubiček u Zagrebu, 1973), prostorne studije Savskoga parka (1977—79, sa Z. Hebarom), Maksimirske ul. (1982) te poslovna zgrada u Rubetićevoj ul. u Zagrebu, osnovne škole u Kostajničkom Majuru i Boviću (1980—92). Sudjelovao je na natječajima za urbanističko-arhitektonsko rješenje Plivačkoga centra (sa S. Diminićem, B. Doklestićem, V. Ivaniš, M. Orlandinijem, 1977, I. nagrada), sportski centar na Šalati (s B. Doklestićem, V. Ivaniš, M. Orlandinijem, 1980, I. nagrada) u Zagrebu, kupalište i sportsko-rekreacijski park na Bentbaši u Sarajevu (s R. Delalleom, 1980, I. nagrada), zgradu Zavoda za ortopedsku pomagala u Zagrebu (1983, I. nagrada).

LIT.: I. Maroević, Arhitektura sedamdesetih godina u Hrvatskoj, Arhitektura, 1981, 176—177. D. Sek. i R.

IVANIŠEVIĆ, Drago, književnik i slikar (Trst, 10. II. 1907 — Zagreb, 1. VI. 1981). Školovao se u Trstu, Zenici, Sušaku, Splitu i Beogradu. Doktorirao u Padovi 1932. Bio je dramaturg HNK i profesor na Akademiji za kazališnu umjetnost u Zagrebu. Slikati počeo u Parizu 1926. Lik. radove potpisivao pseudonimom *Albert Jordan*. Radio nadrealističke crteže, kolaže, objekte i skulpture (*Hommage à Breton*, 1937; *Između dana i noći*, 1938; *Andeo rata*, 1971). Samostalno izlagao u Zagrebu, Splitu, Rijeci, Varaždinu, Karlovcu i Sisku.

LIT.: K. Prijatelj, Uz izložbu slika Drage Ivaniševića, Republika, 1970, 6. — Z. Maković, Zapis za Dragu Ivaniševića, Telegram, 1972, 34. — V. Rismundo, Slikarstvo Drage Ivaniševića, Mogućnosti, 1973, 9. — V. Bužančić, Splitski ciklus slika-crteža i skulptura Drage Ivaniševića (katalog), Zagreb 1981. Ž. Sa.

IVANIŠEVIĆ, Milan, povjesničar umjetnosti (Split, 8. V. 1937). Završio Filozofski fakultet u Zagrebu 1963. Radio u Konzervatorskome zavodu za Dalmaciju (1964—67), bio je ravnatelj Zavoda za zaštitu spomenika kulture (1974—79), a od 1981. ravnatelj Galerije umjetnina u Splitu.